

Flexibiliteit en zekerheid: misverstanden met flexicurity

NVA Lustrumcongres

Ton Wilthagen
Universiteit van Tilburg

wilthagen@uvt.nl
www.tilburguniversity.nl/flexicurity

Een feestelijke observatie

- De in 1968 opgerichte NVA was zich al in een vroeg stadium bewust van het thema van vandaag: flexibiliteit en zekerheid.
- Ook waren de sociale partners (Stichting van de Arbeid) al begin jaren negentig actief en verstandig bezig met thema's als "het zeer selectieve karakter van de werkloosheid" (jongeren, langdurige werkloosheid, allochtonen)

(Kroniek van 25 jaar Nederlandse Vereniging voor het onderzoek van Arbeidsverhoudingen, auteur onbekend)

Een minder feestelijke boodschap

- Mijn centrale stelling:

De Nederlandse arbeidsverhoudingen falen al *te* lang in het tijdig, in brede zin en op toekomstbestendige wijze vormgeven van de dringende modernisering van de arbeidsmarkt. Flexicurity, mits niet 'misverstaan' en 'misbegrepen' kan bij die modernisering de leidraad zijn.

Eerste zin Troonrede 2008

“Nederland kan zelfbewust en met vertrouwen inspelen op de hoge eisen die momenteel aan ons worden gesteld.”

Ik ben daar niet van overtuigd

De daad wordt niet bij het woord gevoegd... hoewel we beter weten

- Premier Balkenende (Diëtsrede, Rotterdam 1 september): werkzekerheid is hét vraagstuk voor ons land
- Miljoenennota (p. 41): Er is (daarom) een publiek belang om de transitie van werk naar werk en van baan naar baan zo soepel mogelijk te laten verlopen, met verstandig beleid op het terrein van (permanente) scholing en training, arbeidsmarkt en sociale zekerheid. *(punt uit!)*
- Macro Economische Verkenning (voorwoord): wij verwijzen u graag door naar het najaarsoverleg

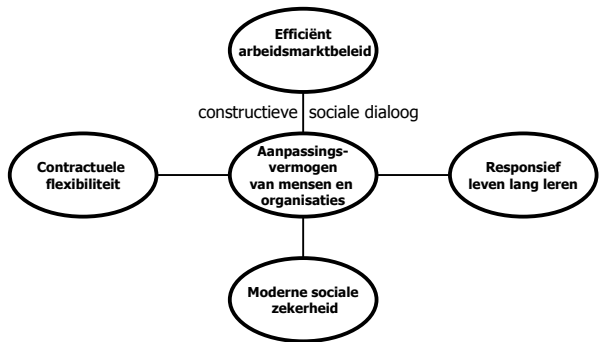
Misverstanden flexicurity

- Flexicurity gaat eigenlijk alleen maar over flexibilisering van de arbeidsmarkt, het is een neo-liberale strategie
- Flexicurity is een EU-route via welke het ontslagrecht toch wordt versoepeld
- Flexicurity houdt in dat de huidige insiders op de arbeidsmarkt ook outsiders worden – dan zijn we allemaal outsiders
- Flexicurity is een leuk speeltje voor mensen die toch wel in staat zijn om zich te handhaven op de arbeidsmarkt
- Flexicurity is niet belangrijk voor Nederland, wel voor de andere lidstaten die nog achterlopen; wij hebben immers al een Wet flexibiliteit en zekerheid en het gaat hier toch goed?

Wat is flexicurity?

- A integrated policy strategy to enhance, at the same time and in a deliberate way, the flexibility of labour markets, work organisations and labour relations on the one hand, and security – employment security and income security, on the other.
- De EU heeft in het kader van het Europese werkgelegenheidsbeleid en de Lissabon-agenda een beleidskader ontwikkeld voor flexicurity, met bijdrage van de Europese sociale partners; nu moeten de lidstaten er (letterlijk) werk van maken!

Flexicurity-componenten

Common principles flexicurity (Communication Europese Commissie)

- (1) De vier componenten van flexicurity
- (2) Balans tussen rechten en verantwoordelijkheden, werkgevers, werknemers, werkzoekenden en overheid.
- (3) Flexicurity aanpassen aan specifieke omstandigheden lidstaten.
- (4) Onderscheid tussen insiders en outsiders reduceren.
- (5) Zowel interne (binnen arbeidsorganisatie) als externe (tussen arbeidsorganisaties) flexicurity bevorderen. Voldoende flexibiliteit bij aanname en ontslag vergezeld van 'zekere transitie van baan naar baan.

Common principles flexicurity (vervolg)

- (6) Gelijke behandeling bevorderen door gelijke toegang en arbeid/zorg-regelingen. Ook gelijke kansen voor migranten, gehandicapten en ouderen.
- (7) Klimaat van vertrouwen en dialoog tussen overheid en sociale partners, verantwoordelijkheid nemen voor veranderingen en evenwichtige beleidspakketten tot stand brengen.
- (8) Daarbij gezond en financieel duurzaam budgetbeleid ontwikkelen, eerlijke verdeling van kosten en baten.

Naar een nieuw sociaal akkoord

- Een nieuw, integraal sociaal akkoord is hard en snel nodig – de idee van een sociaal akkoord is *niet* achterhaald – maar kunnen we het nog?
- Economische tegenwind dreigt ...niet wachten
- Gebrek aan onderling vertrouwen en een gedeelde toekomstvisie breekt Nederland op; we weten vooral wat we *niet* willen
- Te veel hechten aan oude zekerheden, te weinig oog voor meer en verantwoord risico-nemen, te weinig notie belangen van *outsiders*
- Sociale partners moeten het initiatief (her)nemen, in plaats van reactief af te wachten, weg met de malaise!
- Het gaat om een inspirerende én geruststellende visie op het verander(en)d speelveld, het benodigde spelconcept, de nieuwe spelregels en de spelers – een nieuwe *understanding*

- De boodschap die we in Nederland alsmaar niet (durven) overbrengen ...

(mede geïnspireerd door Giampiero Alhadeff & Katrin Hugendubel van Solidar, netwerk van NGO's – What future for a social Europe)

- We hadden in 1982 Wassenaar ...

*Centrale aanbevelingen
inzake aspecten van een
werkgelegenheidsbeleid*

- We hadden in 1982 Wassenaar ...

- Nu: Akkoord van Kanaleneiland

nva Nederlandse Vereniging voor Arbeidsverhoudingen

Of - vanmiddag
nog - het SER-
gebouw

Kernthema's

- Ontwikkeling van werkzekerheidsstelsel voor *iedereen*: van niet-werk naar werk en van werk naar werk
- Opzetten van een voor iedereen toegankelijk systeem van een leven lang leren en loopbaanadvisering (met rechtstreekse aanspraken)
- Wederkerige scholingsinspanningen en toekomstgericht employability- en beloningsbeleid in bedrijven op basis van wederkerig risicomangement

Kernthema's (vervolg)

- Sociale innovatie en verhoging productiviteit, o.m. door middel van arbeidstijden
- Tegengaan van discriminatie op de arbeidsmarkt
- Pro-activering van het ontslagrechtstelsel, opheffen van ongelijkheden tussen vast/niet vast personeel
- Basis sociale zekerheid voor zzp'ers

**CENTRALE AANBEVELINGEN INZAKE EEN
DUURZAAM EN INCLUSIEF
ARBEIDSPARTICIPATIEBELEID**

(Preamble:)

De in de Stichting van de Arbeid vertegenwoordigde centrale organisaties van werkgevers en van werknemers:

- overwegende dat essentieel voor een structurele verhoging van de arbeidsparticipatie, voor kansen op de arbeidsmarkt en (behoud van) welvaart voor iedereen, ongeacht type arbeidsrelatie, etnische achtergrond, religie, overtuiging, leeftijd, sekse of gezondheid, en voor een evenwichtige balans tussen flexibiliteit en zekerheid op de arbeidsmarkt is:

.....
.....
.....
.....
.....

De Voorzitters van de in het Bestuur van de Stichting van de Arbeid
vertegenwoordigde centrale organisaties van werkgevers en van werknemers:

.....
.....
.....
.....

xx xxxx 2008

Tot besluit

- Kroniek NVA 40 jaar of 50 jaar?:
- Revitalisering arbeidsverhoudingen in Nederland, Nederland (echt) toegerust voor uitdagingen en nieuwe stap gemaakt in het combineren van economische dynamiek en sociale cohesie en bescherming
- NVA als een van de platforms
- Van harte proficiat en een middag met veel wijsheid gewenst !
